

Metodická příručka pro kurátory pro děti a mládež

RVPPK

Praha, 27. září 2017

Hana Jamrichová
Odbor ochrany práv dětí
Ministerstvo práce a sociálních věcí

Metodická příručka pro kurátory pro děti a mládež

Metodická příručka

PRO KURÁTORY
PRO DĚTI A MLÁDEŽ

operativní
resort ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esf.cz

operativní
resort ČR

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esf.cz

Zaměření příručky

- **odpovědnost kurátora** pro děti a mládež za **proces**
- **role kurátora** pro děti a mládež jako **koordinátora** případu
- OSPOD jako zadavatel služby
- maximální důraz na **využívání metod a nástrojů sociální práce**
(případové konference, rodinné konference, strukturovaná práce s rodinou, přístupy zaměřené na řešení, systemický přístup, socioterapie apod.)
- důraz kladen na **terénní práci a využití služeb** (terénních a ambulantních), na včasnost a účelnost realizovaných opatření
- praktičnost příručky
- kazuistiky
- praktické příklady dobré i špatné praxe (včetně analýzy)

Základní východiska pro práci s dítětem či mladistvým

- i „ohrožující dítě“ je dítě ohrožené

- OSPOD musí vycházet z **potřeb** dětí a mladistvých
- kurátor pro děti a mládež je na základě komplexního vyhodnocení situace dítěte povinen pátrat po **příčinách** chování dítěte či mladistvého
- veškeré intervence ve vztahu k dítěti musí vést ke **zplnomocňování** dítěte či mladistvého
- **trestající přístup nespadá do role OSPOD**, ten spadá do kompetence ostatních aktérů systému
- v případě kurately pro děti a mládež je pro sociální práci zcela zásadní zahrnout do procesu samotné dítě či mladistvého (**participace**) a také rodinu či širší okolí dítěte či mladistvého
- **nástroje donucovací povahy jsou využívány až jako poslední možnost po prokazatelném vyčerpání všech preventivních a sanačních nástrojů**

Kuratela pro děti a mládež

- využívání **multidisciplinární** spolupráce
- role kurátora jako „**case managera**“ případu
- **maximální využití restorativních technik** (rodinné skupinové konference, kruhy, mediace apod.)
- **účelnost přijímaných opatření** - rozhovory zaměřené na motivaci ke změně X výchovné pohovory
- **terénní sociální práce, kontinuální sociální práce**, kurátor aktivně a průběžně pracuje s dítětem či mladistvým (např. nevyčkává na to, až jak dopadne řízení apod.)
- **síťování a návaznost služeb**
  - služby zaměřené na děti samotné (volnočasové aktivity a kroužky NZDM, dobrovolnické a peer programy, resocializační programy, probační programy apod.)
  - služby zaměřené na rodinu jako celek (centra podpory dětí a rodin, poradenská centra, sociální centra v rámci komunity apod.)
  - seznámení s úlohou sociálního kurátora, včasnost a postupnost navázání spolupráce

Typologie situací ohrožení dítěte, specifika práce

- **Specifické potřeby související s výchovou (v praxi označované jako “výchovné problémy”)**
  - zaměření na agresivní projevy u dětí (autoagresi i heteroagresi), nezájem o výuku, šikanu)
  - nutnost pátrat po příčině, aby zvolené postupy a intervence byly účelné
- **Zanedbávání školní docházky**
  - různorodost forem záškoláctví, zjištění příčiny, příklady účinného řešení v závislosti na zjištěné příčině
- **Děti s nařízenou ústavní výchovou**
  - zdůraznění dočasnosti opatření, pobyt v ústavním zařízení pouze na nebytně nutnou dobu
  - právo na společné umístění dítěte se sourozencem/sourozenci
  - nutnost intenzivní práce kurátora s rodinou i dítětem či mladistvým na navrácení do rodiny
  - intenzivní sledování situace a pobytu dítěte v zařízení, včetně sledování režimu zařízení a zacházení s dítětem či mladistvým v zařízení, právo dítěte na kontakt s rodinou či blízkými osobami, vycházky dítěte, pobyt mimo ústav

- **Děti na útěku**
  - zjišťování motivů a příčin útěku, vyhodnocování a IPOD u dítěte na útěku
  - útěky ze zařízení a otázka vhodnosti a účelnosti ústavní výchovy
- **Nezaměstnanost, nedostatečná příprava na budoucí povolání**
  - význam dobrovolné spolupráce, nepřipustnost donucovacích prostředků
- **Děti v konfliktu se zákonem**
  - uplatňování principů restorativní justice a odklonů
  - nutnost provedení důkladného vyhodnocení situace dítěte či mladistvého a jeho rodiny a zanalyzování všech informací
- **Děti s uloženou ochrannou výchovou**
  - význam IPOD jako základního podkladu pro zajišťování péče při výkonu ochranné výchovy
- **Děti ve VTOS**
  - zdůraznění mimořádné zranitelnosti postavení
  - nutnost vypracování IPOD taktéž, nepřijatelnost rezignace na sociální práci s mladistvým

Nově zpracovaná témata

1. Algoritmus pro přijímání veřejnoprávní intervence proti vůli dítěte, včetně
  - A. zákazu směšování rodinněprávních a trestněprávních opatření
  - B. otázky účelnosti a právní přípustnosti využívání ústavní péče k řešení specifických potřeb souvisejících s výchovou dítěte
2. Míra uplatňování restorativních principů a metod
3. Role OSPOD

Děkuji za pozornost